

Arkivnr: 2019/216-1
Saksbehandlar: Berit Roksvåg

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		29.01.2019
Utval for opplæring og helse		05.02.2019

Høyring - om endringar i barnehagelova, opplæringslova og friskulelova - løyve til å kreve butid for utanlandske arbeidstakarar som skal tilsettast i barnehage eller skule

Samandrag

Kunnskapsdepartementet (KD) har sendt på høyring forslag til endringar i barnehagelova, opplæringslova og friskulelova. Høyringsnotatet gjeld forslag om å innføre heimlar til å utarbeide forskrift med krav om butid for utanlandske arbeidstakarar som skal tilsettast i barnehage eller skule. Reglane om sjølve butida vil komme seinare i eiga høyring. Departementet understrekar at det ikkje er tatt stilling til om det vil bli innført eit krav om butid. I samband med høyringa vil KD også sjå på moglege konsekvensar for andre sektorar.

Høyringsfristen er 29. januar 2019. Høyringssvar blir sendt innan fristen med atterhald om politisk handsaming.

Det er i dag eit krav om at alle som skal tilsettast fast eller mellombels i barnehage eller skule, må legge fram ein norsk politiattest. Ein slik attest vil ha liten verdi dersom den som skal tilsettast har kort butid i Norge. KD foreslår at ein kan kreve butid for utanlandske borgarar som ikkje kan levere norsk politiattest med tilfredsstillande varigheit. KD tilrår eit krav om butid på to år. Departementet meiner at barn og unge sin tryggleik er eit vesentleg samfunnsomsyn som kan grunngi bruk av butid for søkjarar til stillingar i barnehage og i skule.

Ikkje alle utanlandske borgarar vil bli omfatta av kravet om butid. EØS-borgarar kan levere politiattest frå eit EØS-land. Bakgrunnen for dette er at EØS-borgarar ikkje kan bli diskriminerte i forhold til norske borgarar, og politiattest frå eit EØS-land er i slike høve likestilt med norsk politiattest. Dette gjeld også borgarar frå Sveits. Kravet om butid vil derfor hovudsakleg gjelde tredjelandsborgarar (borgar av land som ikkje er omfatta av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen).

Krav om butid vil berre gjelde faste og mellombelse stillingar, og kravet vil derfor ikkje gjelde til dømes reingjeringspersonale som er leigd inn frå eit eksternt firma. Det vil heller ikkje gjelde utanlandske elevar og studentar som har praksis i barnehage eller skule, eller utanlandske borgarar som har arbeidstrening gjennom NAV eller arbeidspraksis gjennom introduksjonsprogrammet.

Økonomi: ingen effekt

Klima: ingen effekt

Folkehelse: lovendring vil gi betre vern av barn og unge i barnehage – og skulesektoren.

Regional planstrategi: ingen effekt

Forslag til vedtak

Utval for opplæring og helse sluttar seg til forslag til endringar i høyringsnotatet og tilhøyrande kommentarar som det går fram av saksutgreiinga.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 14.01.2019**Bakgrunn:**

Kunnskapsdepartementet (KD) har sendt på høyring forslag til endringar i barnehagelova, opplæringslova og friskulelova. Høyringsnotatet gjeld forslag om å innføre heimlar til å utarbeide forskrift med krav om butid for utanlandske arbeidstakarar som skal tilsettast i barnehage eller skule.

Lenke til høyringsbrev og høyringsnotat her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-om/id2621345/>

Alle som søker om fast eller mellombels stilling i barnehage, grunnskule og vidaregåande skule, må legge fram politiattest. I barnehage og grunnskule er det eit absolutt forbod mot å tilsette personar som er dømde for seksuelle overgrep mot mindreårige. I vidaregåande skule skal det skje ei individuell vurdering av konsekvensane det vil få dersom ein person som blir tilsett har merknad om dom for seksuelt overgrep mot mindreårige på politiattesten. Departementet har no på høyring eit forslag som inneber at eit slikt forbod også vil gjelde for vidaregåande skule. I Danmark og Sverige er det krav til å legge fram politiattest, men det er ikkje sett krav til butid.

I Norge har ein i dag krav om butid for yrkessjåførar. Yrkestransportlova §37c krev fire års butid i landet før utanlandske borgarar kan få kjøresetel. Personell på flyplassar frå tredjeland har krav til fem års samanhengande butid for å kunne jobbe på einskilde område. Det er ikkje i dag krav om butid for yrkesgrupper som kjem i kontakt med barn. Unntaket er yrkessjåførar.

Departementet sine vurderingar:

Departementet meiner at omsyn som talar for eit krav om butid, er at politiattesten vil ha liten verdi når utanlandske borgarar har kort butid i Norge. Utanlandske søkerar med kort butid i landet og som søker stillingar i skuleverket, vil då faktisk vere unntatt det kravet til vandel som er sett ved tilsetting i barnehage og grunnskule. Departementet seier at omsynet til vern av barn og unge i grunnskule og vidaregåande skule veg tungt sjølv om ein politiattest ikkje kan gi ein garanti mot overgrep. Barn og unge i skulen brukar mykje tid saman med andre vaksne enn dei føresette, og elevane må ha tillit til dei vaksne dei er saman med i skulekvardagen.

Departementet vurderer også omsyn som talar mot innføring av krav om butid, og kravet vil vere særleg uheldig i eit integreringsperspektiv, og det er i strid med målsettinga om at innvandrarar skal komme i jobb så raskt som mogleg og vere bidragsytarar i det norske samfunnet. Barnehagar kan få vanskar med å rekruttere naudsynt personale, og skular kan få vanskar med rekrutteringa av lærarar for å undervise i morsmål til dømes. Det er viktig med eit arbeidsliv som inkluderer utanlandske arbeidstakarar, og dei vil kunne kjenne på eit krav om butid som ei hindring på vei til integrering i det norske samfunnet.

Departementet konkluderer med at krav om butid i praksis vil fungere som eit mellombels forbod mot tilsetting i barnehage og skule, men tryggleiken til barna veg så tungt og er av ei så stor betydning at departementet likevel meiner at det bør vere krav om butid. Departementet viser til at flykningar som kjem til Norge, har rett og plikt til å delta i introdukjonsprogrammet, som har ei varigheit på inntil to år. Dette vil gjere at eit krav om butid på to år ikkje vil vere så inngripande for dei fleste utanlandske borgarane som ønskjer å arbeide i barnehage- og skulesektoren.

Ikkje alle utanlandske borgarar vil bli omfatta av kravet om butid. EØS-borgarar kan levere politiattest frå eit EØS-land. Bakgrunnen for dette er at EØS-borgarar ikkje kan bli diskriminerte i forhold til norske borgarar, og politiattest frå eit EØS-land er i slike høve likestilt med norsk politiattest. Dette gjeld også borgarar frå Sveits. Kravet om butid vil derfor hovudsakleg gjelde tredjelandsborgarar (borgar av land som ikkje er omfatta av EØS-avtala eller EFTA-konvensjonen).

Krav om butid vil berre gjelde faste og mellombelse stillingar, og kravet vil derfor ikkje gjelde til dømes reingjeringspersonale som er leigd inn frå eit eksternt firma. Det vil heller ikkje gjelde utanlandske elevar og

studentar som har praksis i barnehage eller skule, eller utanlandske borgarar som har arbeidstrening gjennom NAV eller arbeidspraksis gjennom introduksjonsprogrammet

Fylkesrådmannen sine kommentarar:

Omsynet til barn og unge sin tryggleik har ført til skjerpa krav også for norske borgarar for tilsetjing i barnehage og skule, og det kan derfor forsvarast at krav om butid blir innført. Fylkesrådmannen meiner at krav om butid ikkje må gå ut over to år. I eit integreringsperspektiv vil det vere uheldig. Det er viktig at innvandrarar kjem i jobb og blir integrert i det norske samfunnet så raskt som mogleg, men kravet om butid er ikkje urimeleg når det er snakk om fast eller mellombels stilling i barnehage- og skulesektoren. Behovet for å beskytte barn og unge veg tungt, og det er særleg viktig at vaksenpersonar som har ansvar for barn og unge i barnehage og skule er skikka til oppgåvene.

Fylkesrådmannen ser at det kan vere vanskeleg for nokre innvandrarar å vente i to år med å komme i arbeid. Det kan synast urimeleg og som ei utestenging frå norsk arbeidsliv. Fylkesrådmannen er likevel einig med departementet i at obligatorisk deltaking i introduksjonsprogrammet vil gjere at eit krav om butid på to år ikkje treng å bli eit så stort hinder. Vidare må utanlandske borgarar opparbeide seg tilfredsstillande kunnskapar i norsk for å kunne bli tilsett i barnehage og skule, og det vil gjere at det nødvendigvis vil ta noko tid før ein kan regne med fast tilsetjing i barnehage- og skulesektoren.